

MEDOSEBNO KOMUNICIRANJE IN KONTAKTNA KULTURA

dr. Jože Trček, Didakta, 1994

Ana Kranjc

Avtor na svojevrsten način govori o komunikaciji med ljudmi. Piše lahkotno, z rahlim humorjem, tako da se zdi še tako veliko znanstveno spoznanje vsakemu človeku dostopno. Način pisanja jasno pokaže, da je piščev namen izboljšati komunikacije v Sloveniji. Knjiga je vpeta v naš čas. Vsepovsod se pojavljajo imena politikov, umetnikov in drugih javnih delavcev in dogodki, ki jih ljudje poznajo, z avtorjevo pomočjo pa jih imajo priložnost videti v novi luči. K posebnostim knjige spada tudi njena sestava: vsebina je pregledna, zajeta v majhnih zao-kroženih temah, hkrati pa se pisec vsebinsko spušča tudi v podrobnosti komunikacije. Poleg velikih teorij o komunikaciji obravnava z raznih vidikov utrip človekove dnevne komunikacije in razpravlja o čenčah, dotiku, drži, molku, obrazih in maskah, šalah, darilih in med drugim še o »pasji kontaktni kulturi«. V razpravo o dnevni komunikaciji vpleta znanstvena spoznanja in temeljne strokovne pojme komunikologije, kot so: signal, simbol, redundanca, referenčne socialne skupine, eristika, dnotacija in konotacija, proksemične komunikacije, parajezik itd. Obe ravni besedila se smiselno prepletata in delata knjigo še posebej zanimivo.

Iz besedila je jasno razvidno, da je piščev namen izboljšati komunikacije med ljudmi v našem okolju. Družbeni odnosi se hitro spreminjajo. Pogosto se ljudje niti ne zavedamo dobro, kako drugi z nami ravna, ali smo druge prav razumeli in ali so drugi razumeli nas. Svoje komunikacije navadno ne spremljamo, ne analiziramo in sistematično ne popravljamo. Brez razmišljanja delujemo tako, kot smo navajeni. Človekove navade niso vedno take, kot bi morale biti. Tako se ljudje pogosto tudi vdajo in se preveč podredijo gospodovalnim osebam. Ob novi knjigi dr. Jožeta Trčka spoznamo marsikatero resnico, ki nam morda niti ni všeč, vendar damo piscu prav, saj delu skoraj ni mogoče ugovarjati. Temelji namreč na avtorjevih raziskavah in opazovanju našega okolja, primerjavah komunikacij s tem, kar je videl in doživel na potovanjih po svetu, in na neposrednih osebnih izkušnjah.

Ugotovitve so empirično pridobljene potem, ko je komunikacijam že postavil izčrpen teoretični okvir. Nedvomno knjiga zadeva ob osrednji problem današnjega časa. Od človekove usposobljenosti za komuniciranje je marsikaj odvisno.

Tuji pisci uvrščajo usposobljenost za komuniciranje med osrednje smotre vzgoje in izobraževanja. Današnji človek naj bi se naučil učiti se, komunicirati, izbirati in pripadati. Človeka vedno manj cenijo po poklicu, ki ga ima, in vedno bolj po osebnih lastnostih. V zadnjem času tudi že pri nas sprašujejo, ko koga na novo sprejemajo v službo: Kakšen pa je do drugih? Se bo dalo z njim delati? Kako se je razumel tam, kjer je bil do sedaj?

Sposobnost komuniciranja z drugimi postaja vedno pomembnejši del človekovega znanja. Trček trdi, da je potreba po komuniciranju odvisna od pomanjkljive človekove samozadostnosti. Človek je odvisen od drugih psihološko, socialno in gmotno. Tudi države ne morejo več obstajati v osami, svet se povezuje v skupnost. Komunicirati morajo narodi različnih kultur, socialne skupine z nasprotujočimi si prepričanji, ljudje s povsem različnimi pogledi in celo sovražniki v vojni. Kljub vsemu morajo komunicirati, ker se temu ni mogoče izogniti. Ljudje komuniciramo tudi če nočemo, saj tudi molk veliko pove. Ne izražamo se samo z besedami, veliko povedo izbrane barve, obleka, vrsta darila, ki ga podarimo, gib, ki ga napravimo, pogled, opremljenost stanovanja itd. Težko bi našli nekaj, prek česar človek ne komunicira z drugimi. Avtor pojmuje človeka kot homo communicus.

Čeprav v podrobnosti in iz najrazličnejših vidikov obravnava komunikacije, se pisanje v knjigi strne v poziv k večji kulturi komuniciranja. Ta se poraja kot del splošne kulture neke družbe. Otrok jo že od malega pridobiva s socializacijo in način komuniciranja postaja podoba njegove osebnosti. Zato se komuniciranje od kulture do kulture pomembno razlikuje. Avtor se vpraša tudi, kakšna je kultura Slovencev, kakšen je naš nacionalni značaj. Opira se na dela Antona Trstenjaka, Josipa Vidmarja, Borisa Pahorja, Alenke Puhar, Edvarda Kocbeka, Dimitrija Volčiča in drugih in ugotavlja, kakšen je »sedanji Slovenec« in kakšen bo »prihodnji Slovenec«. Morda bo katera od bralcev zanimalo prav to.

Pomemben prostor v knjigi imajo duhovite ilustracije slikarke Tamare Trček-Pečak, saj osnovne ideje sporočajo na grafičen način.